

Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík

Reykjavík 22.12.2003

**Umsögn, Sálfræðingafélags Íslands, um tillögu til þingsályktunar um bættu stöðu
þolenda kynferðisafbrotu 137. mál. (130. löggjafarþing 2003–2004)**

Sálfræðingafélag Íslands (SÍ) fagnar þessari þingsályktunartillögu því SÍ telur mjög brýnt að skipuð verði nefnd sérfræðinga sem hafi það að verkefni að kanna og gera tillögu um bættu stöðu þolenda kynferðisbrotu, einkum barna og unglinga.

SÍ telur brýnt að nefndin skoði feril mála í dómskerfinu einkum er varðar skýrslutöku á brotapolum yngri en 18 ára. SÍ vill benda á að mikilvægt er að nefndin skilgreini hvaða sérbúnað eða aðstaða skuli standa börnum til boða til skýrslutöku og að fjarfundarbúnaði verði komið upp við alla héraðsdómstóla landsins, samskonar og við Héraðsdóm Reykjanes. Þá stæði öllum börnum til boða bestar aðstæður til skýrslutöku en einnig telur SÍ nauðsynlegt að skilgreina þær kröfur sem gerðar eru til kunnáttumanns. Kunnáttumaðurinn þarf að hafa á valdi sínu aðferðir við skýrslutöku sem byggja á stöðluðum rannsókuðum aðferðum sem eru undir stöðugri þróun í því skyni að bæta en frekar réttarstöðu sakbornings og brotþola.

SÍ vill árétt að tímafrestrir eru skilgreindir í réttarvörslukerfmi en virðast ekki vera nógu vel skilgreindir varðandi lögreglurannsóknina, skilgreina þarf forgang hjá lögreglu og tímafresti. Bið eftir skýrslutöku er meintum brotþola íþyngjandi og getur auk þess haft skaðleg áhrif á rannsóknina.

SÍ bendir á mikilvægi þess að nefndin skoði lög nr 69/1995 um greiðslu ríkissjóðs á bótum til þolenda afbrota m.t.t. að þolendum ósakhæfra gerenda verði skipaður réttargæslumaður, þannig að þolendur eigi sömu möguleika á að krefjast miskabóta og þeir sem verða fyrir ofbeldi sakhæfra. Einnig vill SÍ benda á að vísutölutenging bótagreiðslna var afnumin fljótlega eftir gildistöku laganna og því er bótaupphæðin sem ríkið ábyrgist mun lægri en lagt var upp með og þetta þarf að leiðrétta.

SÍ álitur afar mikilvægt að nefndin leggi fram tillögur um hvernig bæta megi stuðning og meðferðarúrræði sem fórnarlömb kynferðisbrotu eigi kost á, því þar megi verulega bæta um betur þann stuðning og meðferðarúrræði sem eru þó til í nokkrum mæli í dag. En við stofnun Barnahúss var gerð veruleg bragarbót. Barnaverndarlög

nr.80/2002 tryggja börnum sem sætt hafa kynferðisofbeldi lágmarks þjónustu sbr. 24 gr. c. Barnverndarlögin tryggja barni viðeigandi lágmarks stuðning og meðferð en SÍ álitur að kostnaður vegna þessa verði ríkið að bera en hann falli ekki á vk. sveitarfélag.

SÍ telur nauðsynlegt að skoða þær skyldur sem eru settar á barnaverndarnefndir og þá sérstaklega m.t.t. þess að nefndirnar geta átt í verulegum erfiðleikum með að rækja skyldur sínar í litlum bæjarfélögum. Í þessu sambandi vill SÍ leggja áherslu á að mikilvægt er að gagnkvæm tilkynningarskylda ríki milli barnaverndarnefndar og lögreglu og það verði gert að skyldu með lögum að barnaverndarnefndir skuli óska eftir opinberri rannsókn allra mála er varða meint kynferðisbrot gegn börnum.

SÍ styður það eindregið og leggur á það verulega áherslu að nefndin skoði hvaða fyrirbyggjandi aðgerðum sé hægt að beita til þess að takmarka og nýgengi og umfang kynferðisafbrot.

SÍ styður það eindregið að nefndin verði skipuð sérfræðingum á sviði kynferðisbrota og telur mikilvægt að hún verði skipuð fulltrúum stéttarfélaga, eins og kemur fram í greinargerð með tillögunni en einnig frá Lögmannfélagi Íslands, fulltrúum frá dómskerfinu og Umboðsmanni barna.

SÍ bendir á að brýnt er skoða hegningarlögin sérstaklega 194 gr. 22. kafli m.t.t. réttarstöðu þolenda kynferðisbrota og má í því sambandi vísa til þess að SÍ er ekki kunnugt um og telur að aldrei hafi verið ákært fyrir nauðgun barna undir 14 ára aldri. SÍ áréttar að hægt ætti að vera að ákæra fyrir nauðgun því að samræði við barn feli óhjákvæmilega ofbeldi í sér. Einnig telur SÍ mikilvægt að skoða hvernig dómskerfið hefur nýtt refsirammann því þeir dómur sem hafa fallið undanfarið benda til að dómskerfið nýti sér ekki refsirammann sem þegar liggur fyrir í lögum.

SÍ telur brýnt að kanna hvort ástæða sé til að sýknudómum í kynferðisbrotamálum verði áfrýjað til Hæstaréttar í meira mæli en nú er gert. Í ljósi þeirra miklu hagsmuna sem í húfi eru álitur SÍ mikilvægt að málin hljóti meðferð fyrir tveimur dómstigum.

Ingi Jón Hauksson, framkvæmdastjóri

